

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет романської філології і перекладу
Кафедра теорії та історії світової літератури

КУРСОВА РОБОТА

з зарубіжної літератури на тему:

“Міжгенераційний конфлікт у романі Бланки Бускетс «Светр»“

Студентки III курсу групи МЛі 01-20
Спеціальність 035 Філологія
спеціалізація
035.051 Романські мови та літератури (переклад включно),
перша – іспанська

Ступінь вищої освіти: бакалавр
Король Л.В.

Керівник: кандидат філологічних наук, доцент
Куницька І.В.

Національна шкала _____

Кількість балів _____ Оцінка ЄКТС _____

Члени комісії:

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

Київ 2023

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ МІЖГЕНЕРАЦІЙНИХ КОНФЛІКТІВ В ЛІТЕРАТУРІ	5
1.1 Поняття генерації та взаємовідносин між поколіннями як соціальна проблема	5
1.2 Особливості висвітлення питання «розриву» поколінь в літературі	8
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ МІЖГЕНЕРАЦІЙНОГО КОНФЛІКТУ В РОМАНІ «СВЕТР»	13
2.1 Роман «Светр»: особливості сюжету та композиції твору	13
2.2 Герої роману «Светр» – представники різних поколінь	17
2.3 Конфлікт генерацій та символізм у романі «Светр»	22
ВИСНОВКИ	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	28

ВСТУП

Міжгенераційні відносини та наступність поколінь є основою суспільства та його соціальної діяльності. Ступінь гармонії, згоди у взаємодії представників різних генерацій є одним з важливих показників у житті людей та гуманізації суспільних відносин, адже розвиток суспільства взагалі залежить від ступеня взаєморозуміння між поколіннями.

Сім'я є найбільш адаптованим соціальним інститутом, який постійно реагує на культурні, соціальні та економічні зміни та тенденції, що панують в суспільстві, водночас впливаючи на них сили своїми думками та поведінкою. Загальну картину міжгенераційних відносин в суспільстві можна сформулювати, проаналізувавши стосунки між різними поколіннями в сім'ях. Такі відносини мають зосереджуватись на обміні знаннями, культурними нормами, традиціями, ресурсами, а також на взаємній турботі та підтримці.

У реальному житті в сім'ях між поколіннями можуть формуватися конфліктні відносини: у деяких зіткнення інтересів можуть бути гострішими, в інших – згладженими. Покоління неминуче відрізняються одне від одного, інакше розвиток суспільства був би неможливим. Спадкоємність поколінь створює безперервність історії культури, накопичення досягнень, цінностей та їх освоєння кожною новою генерацією.

Взаємовідносини між поколіннями завжди викликали увагу з боку дослідників: психологів, соціологів, філософів, істориків. Не обійшли увагою цю тему і митці слова: письменники та поети численну кількість творів присвятили саме міжгенераційним стосункам.

За останні кілька десятиліття у людському суспільстві відбулися кардинальні соціальні зміни, під час яких загострилася проблема взаємовідносин поколінь, так званий конфлікт «батьків» та «дітей». Підвищилася роль визначення основних властивостей міжпоколінних відносин у сучасному світі, пошуку шляхів їх гармонізації, необхідності розуміння та поваги між представниками різних поколінь. Роман Бланки

Бускетс «Светр» є одним із яскравіших творів, що демонструє можливості конфліктів між поколіннями в межах однієї родини. Саме в цьому і полягає **актуальність** курсової роботи.

Об'єктом дослідження є роман Бланки Бускетс «Светр». **Предметом** дослідження є конфлікт між поколіннями в родині, відображений у цьому творі. **Мета курсової роботи** полягає у виявленні міжгенераційного конфлікту в романі Бланки Бускетс «Светр». Для досягнення поставленої мети в ході курсової роботи треба вирішити наступні **завдання**:

- 1) розкрити зміст поняття генерації та взаємовідносин між поколіннями як соціальної проблеми;
- 2) проаналізувати особливості висвітлення питання «розриву» поколінь в літературі;
- 3) визначити особливості тематики, сюжету та композиції роману «Светр»;
- 4) охарактеризувати героїв роману «Светр», як представників різних поколінь;
- 5) проаналізувати конфлікт генерацій та символізм у романі «Светр»;
- 6) підвести підсумки проведеної роботи.

Основні методи дослідження: описовий, метод спостереження, метод аналізу, метод порівняння та узагальнення.

Теоретичне значення курсової роботи у тому, що проведений аналіз дозволить розглянути погляд письменниці Бланки Бускетс на конфлікт поколінь у сучасній родині. **Практичне значення** роботи полягає в тому, що матеріали та висновки, наведені в курсовій роботі, можуть бути використані при написанні наукових, курсових, дипломних та інших робіт, пов'язаних з даною проблематикою.

Структура роботи, визначена метою та завданнями, складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ МІЖГЕНЕРАЦІЙНИХ КОНФЛІКТІВ В ЛІТЕРАТУРІ

1.1 Поняття генерації та взаємовідносин між поколіннями як соціальна проблема

В глибині культури будь-якого народу закладено, що цінності визначаються тим, наскільки благо приємними та цивілізованими є міжгенераційні стосунки, адже зв'язок поколінь та його якість відображається на характері існування всього суспільства. Під генерацією або поколінням розуміється умовна соціально-вікова сукупність людей, однаково віддалених у спорідненому відношенні від предків (батьки, діти, онуки), що утворюють по відношенню до них однаковий ступінь спорідненості по прямій лінії. [2, с. 9]

Взаємовідносини між поколіннями можна ототожнити з деревом, що має глибоку та розгалужену кореневу систему. Не зважаючи на гарне цвітіння чи плодоносіння при пошкодженні коренів дерево без підтримки перестане існувати. В той же час, листя може акумулювати енергію, необхідну для подальшого життя та відновлення коріння. Без міцного зв'язку покоління можуть втратити життєстійкість, свої витoki. Спадкоємність поколінь формує національну самосвідомість, патріотизм та дбайливе ставлення до культурної спадщини.

Не зважаючи на важливість традицій, було б неправильним ігнорувати нові тенденції взаємин між поколіннями. Такі тенденції виникають та змінюються в людському суспільстві у різні періоди його існування, вони є результатом динамічного розвитку соціуму. Сьогодні можемо спостерігати ситуацію, у якій досвід молоді суттєво відрізняється від досвіду старших поколінь. Молодь обирає власний стиль поведінки, спираючись на життєві цінності, формує уявлення про сенс життя та його спосіб. Цей факт не можна відкидати та вважати невірним або невиправданим: вирішення сучасних життєвих ситуацій пройдешніми методами часто виявляється малоефективним.

При таких обставинах старші покоління не мають належного авторитету, хоча його представники накопичили певні знання та традиції, які зберігаються та можуть бути корисними наступним генераціям. Поступово відбувається процес втрат або зміни деяких культурних факторів, відходять у минуле старі звички та ритуали, змінюється спосіб життя. Старше покоління на зміну своєї ролі реагує по-різному: спокійно сприймаючи те, що відбувається та допомагаючи по можливості поколінню молодшому або різко критикуючи всі зміни та засуджуючи поведінку інших. Так починає функціонувати механізм конфлікту поколінь, який кардинальна різниця між ними може посилювати.

Конфлікт поколінь не є надбанням сьогодення, важко відмітити ту дату в історії, коли подібні конфлікти почали фіксуватися, напевне, вони так само старі, як і людство. Міжгенераційні конфлікти розглядалися у різні часи представниками соціальних, філософських та інших наук, наприклад, І. Коном, Т. Лісовським, К. Мангеймом, М. Мідом, Є. Ніконовим, Х. Ортега-і-Гассет, Е. Саар, та іншими.[3]

Конфлікт поколінь є соціальним конфліктом, тому він може бути функціональним і дисфункціональним одночасно. З одного боку, міжгенераційний конфлікт сприяє прогресу суспільства та може виступати у вигляді психологічної розрядки, яка зніме напругу в суспільстві. Американський соціолог Л. Фойєр вважав, що конфлікт поколінь може виступати більш важливою рушійною силою історії, ніж класова боротьба. Подібні протистояння є частиною історії людства, якщо оцінювати їх в глобальному сенсі. З іншого боку, конфлікт поколінь провокує виникнення безлічі проблем у його сторін, гальмує процеси, що відбуваються у суспільстві, впливає на настрої соціального оточення конфліктуючих. Така суперечка може перерости у соціальну проблему, що порушує нормальне функціонування соціуму. Як і будь-який інший, конфлікт поколінь потребує врегулювання. Іноді він може досягати таких масштабів, що сторони не в змозі самотійно вирішити проблемні питання, тому потребують сторонньої

допомоги. Соціальні проблеми характеризуються масштабністю та негативним впливом в розвитку суспільства загалом.

Особливу шкоду суспільству міжгенераційні конфлікти наносять тим, що можуть приводити до руйнування системи моральних норм та цінностей, руйнації культурної спадщини. Це призводить до духовного виснаження людей, невпевненості у майбутньому, викликає занепокоєння, тривогу, озлобленість та агресію. Посиленню конфлікту сприяє категоричність навіть однієї з його сторін, неспроможність до діалогу, сприяють підвищенню напруги та виступають каталізаторами конфлікту. Не менш небезпечним є зневажливе ставлення молодого покоління до досвіду старших, небажання відноситись з повагою до здобутків минулих років. Представники будь-якого покоління можуть не визнавати важливості інших, що веде до розриву зв'язку між ними та втраті культурних надбань за певний період часу.

В цій курсовій роботі ми розглядатимемо поняття «покоління» в контексті однієї родини. Важливим є міжгенераційний конфлікт у співвідношенні з сімейними ролями: дорослі діти та партнери, батьки, прабатьки. Сім'я відіграє важливу роль у житті кожної людини, а сімейні взаємини охоплюють представників всіх поколінь сім'ї спільним побутом, почуттями та інтересами.

Конфлікти неминучі в сім'ї, особливо тоді, коли під одним дахом живуть представники декількох поколінь. Таке існування разом є своєрідним випробуванням на міцність, щоб думки і бажання завжди збігалися. Найчастіше конфлікти в сім'ї не носять глобальний характер і, рано чи пізно, вирішуються. Основними причинами конфліктів у сім'ї є нерозуміння та розбіжності з якихось питань, що пов'язані з іншими цінностями та інтересами представників різних поколінь. Сьогодні кількість багатопоколінних родин, що мешкають разом, стрімко зменшується. Моделі соціалізації між поколіннями часто порушуються, оскільки молодь прагне незалежності, відмовляючись від можливості скористатися знаннями та керівництвом старших членів сім'ї.

1.2 Особливості висвітлення питання «розриву» поколінь в літературі

Тема взаємин поколінь зберігає актуальність упродовж усієї історії літератури, вона тісно пов'язана з мотивом часу та авторськими концепціями написання творів в різних історичних періодах. У перших рядках «Іліади» Гомера міститься порівняння поколінь епічних героїв, коли йде мова про те, що Пілос царював вже над третім поколінням відомих йому людей.

Етичні ідеали різних епох, зіткнення нових та традиційних поглядів на життя, «розрив» норм поведінки та моралі у поколінні батьків та поколінні дітей присутні в «Антигоні» Софокла, «Хмарах» Арістофана, «Братах» Теренції, «Венеціанському купці» та «Королі Лірі» Шекспіра. [9] Ідея такого протистояння властива жанру комедії, а також творам, що описують природні процеси, зміну зими весною, старого новим тощо.

Трактування цієї теми тісно пов'язане з парадигмальними зрушеннями, що визначили культурно-історичний контекст, у якому розгортається конфлікт батьків та дітей кожному етапі історії літератури. [9] Міжгенераційний конфлікт у творах може зображуватись як цілком природне явище, так і поштовх до глобальних суспільних зрушень.

У класичних текстах, наприклад творах Шекспіра, протистояння старшого та молодшого поколінь прямо пов'язана з мотивом руху часу. Конфлікт поколінь виступає вторинним стосовно питань влади, закону, політики. Відхід старого короля і прихід його місце нового – це визначальний для долі світу доленосний злам. Оскільки літочислення в середньовічній Європі довго було пов'язане з орієнтирами змін, що відбувалися у династичних монархіях, зміна старого покоління молодим позначали не просто зміну ідеалів та настроїв, а й кардинальне перетворення держави або всього світу. До таких сюжетів можна віднести смерть короля у «Гамлеті», палацовий переворот у п'єсі «Тіт Андронік» або добровільне зречення короля від влади у творі «Король Лір». В основі сюжетів лежить протистояння молодого покоління, так званих «нових людей»,

індивідуалістів цілому прошарку суспільства, що дотримується поглядів покоління старшого.

У світовій літературі XVII століття з молодим поколінням пов'язані ідеї добра, краси, кохання, активності та життя, старість виступає як символ жадібності, вмирання, глузування. Цієї традиції дотримується Мольєр у своїй комедії «Міщанин у дворянстві». Тут молоді герої – втілення честі, шляхетності та гідності, старі – об'єкт сатири, носії пороків: марнославства, обмеженості, брехливості та користи. Зіткнення поколінь закінчується безумовною перемогою чесного, гідного героя, вірного своєму роду, місцю та призначенню. Він молодий, що символізує прогрес та свіжі перспективи розвитку.

Класичним прикладом висвітлення «розриву» поколінь є трагедія Шекспіра «Ромео і Джульєтта». В основі сюжету знаходиться тривала та безглузда боротьба між двома впливовими сімейними кланами. Глави цих родин настільки ненавидять один одного, що протиборство та ворожнеча є сенсом їхнього життя, від чого страждають і мешканці міста. Молоде покоління зображено втіленням позитивних рис. Донька ворогуючих Капулетті Джульєтта та син Монтеккі Ромео здатні до чистих почуттів на відміну від представників старшого покоління. Конфлікт батьків та дітей закінчується смертю головних героїв, чим автор демонструє небезпеку міжгенераційних протистоянь.

Тема «розриву» поколінь в літературі XIX століття зустрічається доволі часто. Становлення особистості молодого героя демонструється через конфлікт поколінь. Прикладом можуть бути твори Вільгельма Вакенродера «Визначне музичне життя композитора Йосипа Берлінгера», Оноре де Бальзака «Євгенія Гранде». Між старшими та молодшими вибудовується стіна нерозуміння, яку практично неможливо подолати. На перше місце висуваються особисті інтереси та цінності, які спричиняють між поколіннями конфлікти. Старше покоління в особі батьків та вчителів через закладені в них переконання не допомагає молодшому поколінню легше перенести

складні періоди їхнього життя, намагається всіма силами продемонструвати правоту консервативної моралі. В результаті представники покоління дітей страждають від брехні, нерозуміння, лицемірства та соціальних табу, від неможливості отримати відповідь на життєво важливі запитання.

У творах різних авторів цього періоду тема стосунків поколінь розвивається розкривається з позицій повного розриву та нерозуміння. Старше покоління втілює негативні сили, що опираються руху життя, становлення нових ідеалів, що можуть принести більше користі суспільству. У свою чергу, молоде покоління виступає жертвою лицемірної, застарілої моралі. Воно не може повноцінно розвиватися, бо не має підтримки представників старшого покоління.

У ХХ столітті суттєво змінюється висвітлення теми міжгенераційних конфліктів. Письменники зображують відносини між поколіннями «батьків» та «дітей» як неоднозначні, що не піддаються простим визначенням та оцінкам. Прикладом цього є романи Марселя Пруста «У Германтів» та Джерома Селінджера «Над прірвою в житті», повість Ернеста Хемінгуея «Старий і море», твори воєнних часів: дер Грюн «Два листи Поспішилу», Василь Биков «У тумані». Письменники вказують на неоднозначність та складність побудови відносин між представниками різних поколінь, не дотримуючись однозначної думки, що представники старшого покоління є антиподами покоління молодшого.

Відносини прийняття пов'язують героїв повісті Е. Хемінгуея «Старий і море», в якій автор зображує світ спокійної, щасливої людини, що перебуває в гармонії з навколишнім світом. Стосунки між поколіннями демонструються на тлі боротьби людини із світом природи, стихією. Безумовною є любов старого до хлопчика, у якому він бачить не лише подовжувача своєї справи, а й наступником чогось більш значущого. Тема стосунків поколінь не так розвинена в повісті, як основна тема протистояння людини і стихії, але автор продемонстрував виражений живий зв'язок

поколінь, спадкоємність мужності та боротьби, жагу до життя у персонажа старшого покоління, яку він передасть молодому хлопцю.

Роман Джерома Селінджера «Над прірвою у житті» представляє розповідь від імені підлітка, що розмірковує про проблеми американського суспільства. Головний персонаж – «складний» підліток, якого постійно виганяють зі шкіл, який не може побудувати конструктивні відносини із своїм оточенням. Найбільше головний герой боїться стати дорослим, яких він зустрічає щодня, він навіть думати не хоче про те, що колись йому доведеться «... працювати в якійсь конторі, заробляти багато грошей і їздити на роботу в машині або в автобусах Медісон-авеню, і читати газети, і грати в бридж всі вечори ... »[5, с. 241]. Він наміряно конфліктує з представниками старшого покоління. В подальшому юнацький бунт закінчується, головний герой розуміє свою відповідальність. Селінджер не звинувачує дорослих, що не допомагають знайти компроміс, адже юнак сам не прагне його знайти.

Новий етап у розвитку теми відносин поколінь демонструється сучасною драмою, наприклад, п'єсами «Exstasy gave» австрійського драматурга Констанції Денніг та «Короткочасна» Костянтина Стешика.[5, с 302] Тема взаємин поколінь розкривається з нової точки зору. Представники молодого покоління проходять через відразу до терпимості та підтримки. І діти, і батьки починають усвідомлювати важливість стосунків, що складаються поміж ними, їх важливість та крихкість. Сучасний прозовий роман іспанської письменниці Бланки Бускетс «Светр» демонструє конфлікт поколінь на прикладі середньостатистичної родини, вказуючи на те, що такі протиріччя можуть відбуватися щодня з будь-яким із читачів. Глибина усвідомлення сенсу життя героїнею старшого покоління розкривається на тлі вируючих пристрастей представників ще двох поколінь її родини.

Тема стосунків поколінь, їх «розриву» з'являється у творах античності, часто розкриваючись крізь призму інших тем. У подальшому така тематика не зникає із світової літератури. Вона знаходить своє відображення як в літературі XIX століття, так і у творах сучасних авторів.

У літературі XIX століття показаний, переважно, повний розрив відносин між поколіннями, що призводить до нерозуміння, недомовок, ненависті, часом і трагічного результату. Автори XX століття поступове переосмислюють тему батьків та дітей. Вони спираються на те, що проблема конфлікту поколінь є неоднозначною, часто важко зайти цілком відповідальну за конфлікт сторону. Представники різних поколінь намагаються подолати стіну непорозуміння, що виникла, але виникаючі обставини не дозволяють їм зробити цього. Представники різних поколінь не погоджуються на компроміси, не завжди розуміють, що крок назустріч стане запорукою уникнення багатьох проблем в житті.

У сучасній літературі відбувається переосмислення проблеми батьків та дітей. Автори підводять читача до думки, що пошук компромісів та взаємних поступок є важливим не лише для сторін конфлікту, а й для всього суспільства. Батьки і діти мають усвідомлювати важливість стати один для одного опорою, підтримувати, допомагати, бути поряд, що стане запорукою благо приємного розвитку наступних поколінь.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ МІЖГЕНЕРАЦІЙНОГО КОНФЛІКТУ В РОМАНІ «СВЕТР»

2.1 Роман «Светр»: особливості сюжету та композиції твору

Бланка Бускетс – каталонська письменниця, авторка романів, серед яких твір «Светр», написаний в 2006 році. Її твори перекладено іспанською, італійською, німецькою, польською, російською, норвезькою, французькою та англійською мовами. Твір перекладено у 2008 році російською мовою перекладачем Катериною Гущиною.

Роман «Светр» є одним з найвідоміших творів письменниці, спробою філософсько-психологічного потрактування життєвої драми, відображенням життя трьох поколінь через призму почуттів, подій, обставин та соціального суспільства, в якому живуть персонажі твору. Роман можна віднести до соціально-психологічних творів, оскільки він характеризується увагою автора до життєвого устрою героїв, подробиць побуту. в основі проблематики знаходиться побутові та родинні конфлікти, в яких письменниця відображає соціальні протиріччя, що притаманні суспільству на певних етапах його розвитку. Вчинки героїв роману розглядаються письменницею на тлі міжгенераційного конфлікту, набувають психологічного мотивування, містять певний підтекст, що несе в собі авторську думку.

У романі можна виділити дві сюжетні лінії: основну, що розповідає про сучасні події головної героїні на ім'я Долорс, та додаткову, що розкривається через її спогади. Спогади Долорс можна вважати повноцінною сюжетною лінією, а не окремими поза сюжетними елементами, бо вони мають чітку структурованість та укладаються в окрему історію життя. Сюжетні лінії тісно переплетені між собою та не розмежовуються в романі окремими частинами. Спогади Долорс ніби впливають із подій, що трапляються з нею під час останніх часів її життя. Часовий простір роману охоплює період з другої половини ХХ століття, а саме післявоєнних років,

до першого десятиліття ХХІ. У романі Бланка Бускетс порушує проблеми, ніби знайомі переважній більшості читачів, але письменниця розкриває їх у новому сенсі.

Основна сюжетна лінія роману розвивається повільно, описуючі події, що можуть трапитися в житті більшості родин. Головна героїня Долорс – жінка восьмидесяті п'яти років – вимушена оселилася після інсульту у квартирі своєї молодшої доньки Леонор та мешкати разом з її родиною. Внаслідок хвороби Долорс втратила здатність говорити, але члени її родини вважають, що бабуся втратила слух, а також необхідну для повноцінного людського життя здібність тверезо міркувати. Всі в різній мірі ставляться до неї, як до неповноцінної людини.

Насправді, думка членів родини помилкова. Долорс не лише дуже добре чує все, про що говорять між собою інші члени родини, які звикли не зважати на її присутність у помешканні, а й зберегла ясний розум. Волею долі героїня дізнається про особисті таємниці кожного члена родини. Прикрість полягає у тому, що вона не допомогти у розв'язанні конфліктних ситуацій, які постійно супроводжують зовні благополучну родину, розділяючи її покоління. Бабуся насправді любить своїх близьких, але навіть порадою не здатна підтримати їх. Окрім втрати здатності розмовляти, Долорс важко писати, тому передача інформації ускладнюється навіть у такий спосіб. Головна героїня намагається спілкуватися у невербальний спосіб: жестами, мімікою, поглядами, проте лише онук та молодша донька докладають деяких зусиль, щоб її зрозуміти.

Долорс ставить за мету довести у першу чергу самій собі, що вона ще чогось варта в цьому житті, не можна ставитися до неї, як до предмету інтер'єру. Тому бабуся приймає рішення зв'язати светр для онуки. Вона відповідально підходить до вибору кольору ниток, фасону, намагаючись сумістити тенденції життя молоді із традиційним піклуванням старшого покоління: щоб не було холодно, жарко, щоб светр вийшов не лише зручним, а й молодіжним. Під гачком з'являються все нові деталі речі виробу: спинка,

перед, рукава, відроджуючи у пам'яті героїні картини її минулого, а поряд бурхливо пливе життя представників нового покоління з його мріями та розчаруваннями, помилками та проблемами, відчуттями зради та кохання.

Письменниця вимальовує картину життя всієї родини, але насправді кожен її член живе своїм власним життям. У картину додаються відтінки соціальних проблем життя суспільства, що передані через таємниці кожного члену родини: стосунки поза шлюбом, домінування одного з членів подружжя над іншим, гомосексуалізм, анорексія. Всі ці секрети розкриваються перед бабусею поступово. Долорс дізнається про них, майже не залишаючи свого крісла. Вона нікого не засуджує, таємниці її не шокують, але стареньку засмучує, що вона просто мовчки спостерігає за всіма подіями, провокують конфлікти поколінь у її родині. Для себе Долорс вирішила мовчати і не ганьбитися, оскільки вона не може розмовляти, а звуки, що видає її тіло після інсульту, не схожі на людську мову.

В'яжучі светр, стара жінка відновлює у пам'яті картини минулого життя, що складають другу сюжетну лінію роману. Читач поступово дізнається, що головна героїня свого часу вийшла заміж за багатого нелюба, вже будучи вагітною від бідного, але коханого чоловіка, з яким її розділили соціальні статуси. Долорс жила у стані занурення у повсякдення всі роки до того моменту, доки випадково не зустріла Антоніо – коханого в юності чоловіка, почуття до якого вона зберегла до останніх днів. У кожного з них на момент зустрічі були вже сім'ї, підростали діти, але це не завадило їх таємним побаченням. Долорс наважилася на вбивство чоловіка, але не змогла довго прожити з коханим. Він загинув в результаті аварії, а героїня через хворобу втратила самостійність і доживала життя в родині доньки.

До смерті Долорс приводить звичайна пристрасть – любов до шоколаду. Намагаючись поласувати солодким та нікому не заважати, вона самотужки спробує дістати його з шафи. Потім падіння, переломи, неможливість рухатись та вставати з ліжка.

Дві сюжетні лінії тісно пов'язані між собою, спогади Долорс ніби витікають з подій, які родина жінки переживає в сьогоденні. У своїх думках героїня безкомпромісна, вона згадує все таким, яким воно було в реальності, нічого не перебільшуючи та не прикрашаючи. Бабуся не шкодує про жоден зі своїх вчинків. Її більш бентежить те, що всередині родини зріють міжгенераційні конфлікти протягом всього її життя.

Композиція твору представляє традиційна для художньої літератури. Сам роман поділений письменницею на невеликі частини, що у своїх назвах пов'язані з етапами роботи по плетінню светра. Умовно ці частини можна поділити наступним чином:

- зав'язка – «початок», «перші петлі»;
- розвиток подій – «стегна», «талія», «по одній у кожному ряду», «пройми», «виріз», «плечі»;
- кульмінація – «спинка», «рукава»;
- спад подій – «шви»;
- розв'язка – «епілог (день похорону)».

Авторським винаходом є форма розповіді, яка ведеться від імені головної героїні. На перший погляд може здатися, що думки Долорс хаотично перескакують із сьогодення на минуле та у зворотному напрямку. Насправді це не так. Думки старої жінки, ясный розум якої зберігся, структуровані. Вона пригадує події в хронологічному порядку, проводячи паралелі між минулим та сучасним.

З висоти накопиченого досвіду головна героїня аналізує свої вчинки, але не шкодує про них, бо повернути минуле неможливо. Вона б радо скористалася своїми висновками із представниками ще двох поколінь її родини, але через хворобу може виступати лише у ролі спостерігача, хоча в душі переймається подіями, які відбуваються навколо неї.

2.2 Герої роману «Светр» – представники різних поколінь

Більшість героїв роману – члени родини Долорс. І вона, і її близькі належать до різних вікових категорій. Долорс в сучасному житті не вступає у міжгенераційні конфлікти, виступаючи у ролі стороннього спостерігача. Проте у спогадах про минуле, жінка брала участь у подібних конфліктах.

Долорс має двох доньок, в похилому віці вона залишилася і без чоловіка, і без коханого. Старша донька Тереза насправді є нерідною донькою її чоловіку Едуарду, вона народила її від Антоніо, хоча так і не розкрила свою таємницю членам родини. Тереза має твердий характер, стійку систему поглядів. Вона ще з юного віку впевнено відстоює власну думку, право на наявність особистої позиції. «Dolors amaba la asombrosa fuerza interior en ella, esta es una mujer que sigue solo los dictados de su corazón, que hace solo lo que considera necesario, y nunca traicionará sus principios ni a sus amigos. Pero ella es demasiado franca y, a menudo, sus palabras van en contra del punto de vista generalmente aceptado, por lo que tiene tantos enemigos ... La gente no puede soportar la franqueza de otra persona.» (Долорс любила в ній приголомшливу внутрішню стійкість, це жінка, яка слідує лише веління свого серця, яка робить тільки те, що вважає за необхідне, і ніколи не зрадить ні своїх принципів, ні своїх друзів. Але надто вона відверта і часто її слова йдуть урозріз із загальноприйнятою точкою зору, тому в неї так багато ворогів... Люди не виносять чужої відвертості) — переклад наш, Л.К. [1]

Молодша донька Долорс Леонор має чоловіка та двох дітей, але останні роки перебуває у стані постійної втоми, невпевненості, відчуження, оскільки пов'язавши своє життя у молодості з коханою людиною, намагається відповідати його високим вимогам та відчувається нікчемою. Майже у п'ятдесят років вона ніби пробуджується, зрозумівши, що кохання немає, а вона варта більшого, ніж вважає її чоловік. «Leonor nunca supo insistir por su cuenta, pero ahora, al parecer, ha soltado las manos por completo y se comporta como si fuera ciega o sorda, en una palabra, no ve ni oye nada a su

alrededor, su cara es una eterna mueca de cansancio. La anciana estaría encantada de decirle: ¡relájate, hija! ver el mundo de otra manera! Pero, por supuesto, no puede decir nada. Así que hay que observar en silencio cómo la hija se desvanece lentamente, aunque todavía está lejos de la vejez: ¡Dios mío, solo tiene cincuenta años! “Las mujeres todavía son jóvenes a los cincuenta años ahora”. («Леонор ніколи не вміла наполягти на своєму, але тепер, схоже, зовсім опустила руки і поводитьсь так, ніби засліпла чи оглухла, словом, не бачить і не чує нічого довкола, на обличчі — вічна гримаса втоми. Стара рада б сказати їй: розслабся, доню! поглянь на світ по-іншому! — але, певна річ, сказати нічого не може. Так що доводиться мовчки дивитися, як дочка повільно в'яне, хоча до старості їй ще далеко, боже мій, їй лише п'ятдесят років! — тепер у п'ятдесят жінки ще молоді!».) — переклад наш, Л.К.[1]

Леонор не змогла в повній мірі реалізуватися ні як дружина, ні як матір, ні як співробітник. Цьому завадив її занадто м'який характер. Вона була без тями закохана у свого чоловіка, який не оцінив її почуттів, а лише використовував дружину. Він не просто користується її побутовими функціями, його вплив на Леонор значно ширше. Чоловік ставиться до неї як до людини, на тлі якої він відчуває себе реалізованим у соціальному плані. Його дуже дивує той факт, що Леонор отримує підвищення на роботі, її цінують в колективі. Сама можливість дружини відігравати якусь соціальну роль не просто неприємно дивує, а збентежує чоловіка, який протягом багатьох років ставився до неї зневажливо, зраджував, не вважав жінкою, яка гідна знаходитися поруч з ним.

Короткотривалі любовні романи хоч і не принесли довгого щастя Леонор, але змогли пробудити її чуйність, жіночність, підвищити самооцінку. Вона приховує свої стосунки, хоча в періоди відвертості ділиться з матір'ю своїми проблемами. Перший роман Леонор мала терпіти, бо начальник примусив її вступити з ним у зв'язок. Жінка не розуміє, що він в ній знайшов, чому так довго добивався її прихильності. Тобто навіть у такий

ситуації, вона не бачить своїх переваг, що могли привернути до неї увагу керівника, як до жінки.

Другий роман Леонор заводить сама із новим начальником, який набагато молодше її за віком. Поділившись своєю радістю із подругою, жінка мимоволі провокує останню на те, щоб Глорія втруtilась у їх стосунки, сама посівши місце Леонор та отримавши підвищення на службі. Втім, романи допомогли молодшій доньці Долорс реалізуватися у п'ятдесятирічному віці. Перший довів, що незважаючи на те, що підвищення начальник дав їй у якості компенсації за сексуальний зв'язок, Леонор цінують колеги, які зраділи її новій посаді, влаштувавши вечірку на її честь. Другий роман допоміг пробудити чуттєвість у жінки, яка не вважала себе вартою справжнього кохання. В неї прокидається «друга молодість». Вона навіть робить пірсинг пупка, щоб зробити сюрприз коханому.

Доньки Долорс підтримують нарні відносини, хоча вони зовсім різні, що їх мати визнає неодноразово. «*Demasiado sugestionable y maleable, Leonor siempre se parecía a una veleta: hoy aquí, mañana allá. Teresa, por el contrario, se aferró firmemente a sus ideas, aunque extrañas, pero propias, de principio a fin. Ella entró en conflicto con Edward, diciéndole que no quería ser secretaria, sino que ingresaría a la Facultad de Filología; esta noticia cayó sobre la cabeza de su padre como un martillazo. El segundo golpe fue la afirmación de que sueña con una revolución.*». («Занадто нав'язна і податлива Леонор завжди нагадувала флюгер: сьогодні сюди, завтра туди. Тереза навпаки твердо трималася за свої ідеї, нехай дивні, але свої, від початку до кінця. Вона пішла на конфлікт з Едуардом, заявивши йому, що не хоче бути секретаркою, а вступатиме на філологічний факультет, — це звістка обрушилося на голову батька, наче удар молота. Другим ударом стала заява, що вона мріє про революцію) — переклад наш, Л.К. [1]

Жофре – чоловік Леонор та батько її дітей – самодовільна, навіть, самозакохана людина. «*Jofre nació para cambiar el mundo con discursos abstrusos que nadie es capaz de entender. ¿Qué quieres de un profesor de*

filosofía?» (Жофре народився світ для того, щоб змінити світ за допомогою розумних промов, які ніхто не в змозі зрозуміти. Чого ж ви хочете від викладача філософії?) — переклад наш, Л.К.[1]

Він навмисне зневажає дружину, таким чином підвищуючись над нею. Він не тиран, йому присутні риси значної кількості чоловіків віку за сорок. Але у Жофре є більш серйозна вада: він має схильності педофіла, які, безумовно, приховує від усіх членів сім'ї. Перегляд інформації в Інтернеті поступово виливається до стосунків із шкільною подружкою доньки, яка у самий критичний момент відвертається від Жофре, надавши перевагу вчителю математики, що зможе допомогти на іспитах. Ця ситуація настільки збентежує героя, що він не помічає ні змін у поведінці дружини, ні її кар'єрних досягнень, ні важких соціальних обставин, у які потрапили його діти.

Долорс неодноразово підкреслює у своїх спогадах, що бачила поряд з Леонор іншого чоловіка. Коли старша донька Тереза зізналася в тому, що вона лесбійка, Долорс змогла змиритися з цим. Але в глибині душі вона бажала, щоб хоча б молодша знайшла своє щастя у традиційному шлюбі. «... Dolors dijo sobre Jofre: este chico no es para ti, porque vio que el chico realmente no es para su hija, que está buscando una criada para él que le sirva la comida a tiempo y planche sus camisas mientras él reflexiona sobre la creación del Universo y el orden mundial según Russell». (... Долорс сказала про Жофре: цей хлопчик не для тебе, бо бачила, що хлопець і справді не для її дочки, що він шукає для себе служницю, яка вчасно подаватиме йому їжу та гладить сорочки, поки він розмірковує над створенням Всесвіту та світоустроєм. по Расселу) — переклад наш, Л.К.[1]

Сандра – старша донька Леонор, онука Долорс. Дівчинці припадні важкі психологічні зміни підліткового періоду. До того ж вона має доволі впертий норов, тому завжди слідує до поставленої мети, не замислюючись над тим, чи дійсно ця мета того варта. «Sandra tiene dieciséis años, y las niñas a esa edad son tan tercas como si tuvieran una barra de hierro dentro que nunca se

doblaría. Cuanto más jura la madre, más se desnuda».(Сандрі шістнадцять, а дівчатка в цьому віці такі вперті, немов усередині у них залізний прут, який нізащо не зігнути. Чим більше лається мати, тим більше та оголюється) — переклад наш, Л.К. [1]

Дівчина хворіє на анорексію, але до цього немає нікому діла. Зайняті своїми проблемами, батьки не помічають, що вона перестала їсти та сильно схудла. Сандрі ж властиві переживання більшості дівчат-анорексичок: хлопці не люблять її, бо вона товста при явному зменшенні ваги. Навіть вступаючи у статеві стосунки, дівчина більш йде назустріч, щоб не бути самотньою, а не отримує задоволення. При виявленні хвороби батьками, Сандра дуже важко погоджується на лікування, так і не одужавши повністю.

Марті – син та онук – виявляється більш м'яким, терплячим, прихильним до головної героїні. Він намагається розмовляти з нею, проводить час з бабусею, пробує вчити її працювати на комп'ютері та бавитися з віртуальним котом. Він єдиний з усіх, хто не сумнівається у повноцінності Долорс, як мислячої особистості, спілкуючись з нею на рівних. Але й тут не все так легко: бабуся раптово визнає, що улюблений онук – гомосексуаліст. Колись вже пройшовши через подібні відчуття, оскільки її старша донька свого часу виявилася лесб'янкою, Долорс дуже хвилюється за стан Марті та можливість зміни його статусу в родині, коли правда відкриється.

Марті більш м'який та ніжний. Долорс розуміє, що друг хлопця Дані сам підштовхнув Марті до того, щоб той змінив орієнтацію. Друг онука, крім того, що займається програмуванням та є інтелектуально розвиненим молодим чоловіком, виявляється ще й музикантом. Долорс змушена зізнатись самій собі, що його гра на флейті дійсно геніальна. Хоча в момент, коли Марті анонсував для Долорс концерт, що дасть їй Дані найближчим часом, бабуся поставилась до цієї ідеї із скептицизмом, ніби сподіваючись, що онук перебільшує таланти свого друга.

У спогадах Долорс постають ще важливі персонажі, які вже не існують у сучасних подіях твору. Це чоловіки її життя: Антоніо, з яким її назавжди зв'язало міцне кохання, та Едуард – її чоловік. Доля зіграла поганий жарт з Долорс. У молодості вона покинула Антоніо, будучи вже вагітною від нього, оскільки він був звичайним робітником, а її майбутній чоловік керував фабрикою. Через багато років Едуард збанкротів, а Антоніо зміг організувати власну справу – відкрити книжковий магазин. Вони відновлюють стосунки потайки від своїх других половинок, Антоніо допомагає Долорс реалізуватися соціально – закінчити університет. Він дає їй роботу, завдяки якій жінка не лише змогла сплачувати за навчання, а й допомогти збіднілому чоловікові виплачувати борги фабрики.

Важливу роль у житті Долорс відіграв і її батько, який був директором фабрики, що належала батькам Едуарда. Батько жінки мав консервативні погляди, тому він підштовхував доньку приймати важливі життєві рішення таким чином, що вони здавались вірними саме йому та відповідали тим суспільним цінностям, які він цінував.

Таким чином, у романі «Светр» постають представники чотирьох поколінь, які є близькими людьми. Авторка демонструє, як змінювалися суспільні норми протягом тривалого часу. Яскравим індикатором таких змін є Долорс, яка змогла приймати різні соціальні явища, такі як шлюб за розрахунком, стосунки на стороні, зради, нетрадиційну сексуальну орієнтацію.

2.3 Конфлікт генерацій та символізм у романі «Светр»

В романі конфлікт поколінь є основною проблематикою, оскільки такі конфлікти відбуваються у різні часи із членами родини Долорс. В основі

конфліктів поколінь знаходяться соціальні причини, тобто ті стереотипи, які нав'язує людині суспільство. Вірними вони є чи ні може допомогти визначити лише час, подекуди люди так і не дізнаються, як вчиняти вірно. Адже правильність вирішення таких конфліктів передбачає прийняття чи неприйняття певних суспільних норм, що диктує мораль, яка також створена у цьому суспільстві.

Найбільш яскравим видом міжгенераційного конфлікту у творі є суперечки, пов'язані із сексуальною орієнтацією. В родині Долорс така ситуація повторилася двічі у її житті. Спочатку її старша донька Тереза заявила батькам про те, що вона лесбійка. Едуард вижену її з дому. Тереза відразу стала складати речі, хоча їй дозволено було залишитися вдома до ранку.

Як Долорс не вмовляла чоловіка, спочатку він був непохитним. Тереза жила поза родиною, мати потайки зустрічалась з нею, намагаючись допомогти грішми, відчуваючи, що її дитина недоїдає. Сама Тереза не визнавала своїх страждань, і в майбутньому, коли Едуард змінив гнів на милість, додому вона не повернулася. Пізніше вона допомагає у догляді за Долорс після інсульту, хоча стара жінка живе у домі молодшої доньки.

Конфліктна історія повторюється із онуком Марті, коли він приймає рішення жити окремо зі своїм хлопцем. Батьки також не підтримують рішення сина. Бабусю це зізнання Марті не шокує. Вона лише побоюється, що онук через свій м'який характер дійшов до висновку про свою орієнтацію не самостійно, а друг маніпулює ним. Хоча більшість занепокоєння у бабусі викликає той факт, що Марті збирається покинути дім і може забрати з собою комп'ютер. Свого часу він навчив стареньку гратися з віртуальним котом, а їй боляче розлучатись з улюбленцем. Марті здогадується про переживання бабусі, запевняючи її, що залишить комп'ютер удома.

Конфлікт поколінь відбувається і між Сандрою та її батьками. Дівчина тривалий період хворіє на анорексію, хоча мати і батько не помічають цього. На спроби Долорс повідомити доньку про негаразди з онукою, Леонор не

реагує належним чином. Долорс намагається привернути її увагу, показуючи мірки светра, який вона в'яже. Стара наполягає, що він занадто малий для підлітка. Леонор, занурена у власні проблеми, не опікується здоров'ям доньки. Реагуючи на докори матері, жінка намагається накормити доньку. Їй це вдається, вона вважає, що отримала перемогу. В той час Сандра після обіду прямує до туалету, де позбавляється від їжі, викликаючи рвоту.

Лікар, що обстежує дівчину, спантеличує батьків відомостями про стан її здоров'я. Розгублений батько пізно здогадується, що донька потребує термінового лікування. Спочатку ні Леонор, ні Жофре не приділяють увагу стану Сандри, яка продовжує стверджувати, що розтовстіла та має схуднути.

На тлі конфлікту поколінь, викликаного анорексією, простежується ще один: конфлікт батьків і дітей. Сама Долорс змогла уникнути явних суперечок із своїми доньками, хоча її чоловік виганяв старшу з дому. Насправді, Тереза не була йому рідною, але Долорс так і не відкрила нікому цієї таємниці. Про неї знав лише Едуард ще з того моменту, як зробив майбутній дружині пропозицію руки і серця.

Конфлікт виник між донькою головної героїні Леонор та її онукою Сандрою. Сандра переживає важкий період дорослішання. Їй здається, що вона не така, її зовнішність неприваблива. Розлучившись з хлопцем, дівчина ще більше впадає в депресію. Вона не розповідає матері про свої проблеми, аж коли виявляється правда про анорексію, Леонор конфліктує з донькою. На що Сандра реагує зауваженнями, про те, що її не розуміють. Жофре не має явних конфліктних стосунків із донькою, проте він зраджує дружину з однією зі своїх учениць, подругою Сандри. Стосунки між ними руйнуються.

Долорс приймала мудру рушення відносно виховання своїх доньок, бо в молодості сама стала однією з учасниць конфлікту поколінь. Батько – директор меблевої фабрики – дізнався про зв'язок доньки з простим робітником, хоча він очікував її одруження із сином власника фабрики. У майбутнього чоловіка Долорс також був конфлікт із батьками, оскільки вони

дізналися про його роман із служницею. Дівчина завагітніла, потім поїхала в село, а Едуард зробив пропозицію Долорс, яку вона прийняла.

Головна героїня, в'яжучі светр, ніби розплутує міжгенераційні конфлікти, що спіткали її родину. Светр став для неї сховищем пам'яті, кожен вузол тягне за собою спогади про власне життя, яке також виявилось досить насиченим та сповненим секретів.

Светр, над яким героїня працює протягом усієї книги, виступає в ролі символу: смуга спогадів змінюється смугою подій теперішнього часу... Та й взагалі все людське життя знайшло вираз у Бланки Бускетс у метафорі ось цього светра. Різниця лише в тому, що неправильно пов'язану ділянку можна розпустити і перев'язати, а ось життя в людини одне і нікому не дана можливість пережити його знову.

Долорс не змогла дов'язати свій виріб та попросила, щоб донька закінчила роботу. Символічним є також те, що Леонор закінчує справу матері, і Сандра одягає светр, але тільки на похорон бабусі. До ліричного закінчення автор додає прози – під светром дівчина ховає надто худе тіло, щоб близькі та присутні не задавали зайвих питань. Проводжаючи бабусю у останній путь, кожен член родини думає про своє життя та проблеми, намагаючись виявити до цього можливе ставлення старенької. Конфлікти поколінь трохи вщухли, але вони не розв'язані. До того ж кожен з членів родини подружений у власний світ, що стане підґрунтям для виникнення нових суперечок.

ВИСНОВКИ

Роман «Светр» є своєрідним переплетінням традиційних цінностей та розуміння норм моралі кожним новим поколінням. Поетика лінії кохання головної героїні органічно поєднується у творі з реалістичним відбитком, якій накладає дійсність, суспільство та його правила.

Твір має цікаву композиційну структуру, він поділений на розділи, що відповідають частинам роботи головної героїні зі светром. Дві сюжетні лінії поєднані між собою головною героїнею та членами її родини. Події основної сюжетної лінії відбуваються в хронологічному порядку, так само близько до того, як відбувалось в реальності, головна героїня відтворює у спогадах події свого минулого.

Роман можна назвати психологічним, він підкреслює проблему конфліктів поколінь в межах однієї родини та близьких її членам людей. Серед нагальних питань, авторка піднімає такі, як старіння, самотність, гомосексуалізм, анорексія, прийняття себе, незатребуваність, нездійсненність. Як не парадоксально, але лише головна героїня – стара Долорс, що для своєї родини вижила з розуму лише через німоту та похилий вік, розуміє – перед смертю всі проблеми абсурдні. Мудрість виявляється слабкою перед диктатом спокусливих інстинктів. Тільки справжня любов може подолати перешкоди, але її не судилося мати жодному члену родини Долорс.

Светр, який в'яже стара, став узагальненою категорією в творі. Він перетворився на архетип, предмет, який народжується з-під слабких рук бабусі. У його вузлах – сплетіння всіх ліній її життя. Але самостійно його закінчити героїня не змогла, це зробила її донька, а онука одягла виріб на

похорон бабусі. Такий плин подій дає надію на те, що спадкоємність поколінь у родині цілком не втрачена, а міжгенераційні конфлікти можуть бути вичерпані з часом, хоча сама Долорс вже цього не побачить.

В цій курсовій роботі ми розглянули міжгенераційні конфлікти у романі Бланки Бускетс «Светр». Ми проаналізували поняття генерації та взаємовідносин між поколіннями як соціальну проблему, а також розглянули особливості висвітлення питання «розриву» поколінь в художній літературі. В ході курсової роботи ми виконали завдання, поставлені на початку, а також розглянули індивідуально-авторський погляд на процеси, що відбуваються у соціальному середовищі. Ми проаналізували особливості сюжету та композиції твору, а також зробити висновки стосовно міжгенераційних конфліктів, що виникають між героями твору – представниками різних поколінь.

Перспективу дослідження вбачаємо у подальшому аналізі творів Бланки Бускетс та їх місця у світовій літературі. Ця курсова робота може бути використана не тільки з дисциплін літератури та літературознавства, а й у сфері психології, адже зв'язок персонажів із життям сучасних людей є доведеним та цікавим фактором для поглиблених досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бускетс Б. Свитер. – Електронний ресурс. Режим доступу: <http://loveread.ec>.
2. Гендер. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. – К.: ВЦ «Академія», 2017. – т. 1: – 215 с.
3. Гендерна рівність. United Nations Ukraine: веб-сайт. – Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.un.org.ua>.
4. Давиденко Г.Й. Історія західноєвропейської літератури раннього і зрілого Середньовіччя: Навч. посібник. – Суми: ВДТ «Університетська книга», 2006. – 261 с.
5. Давиденко Г. Й., Чайка О. М. Історія зарубіжної літератури ХІХ – початку ХХ століття : [навчальний посібник] / Г. Й. Давиденко, О. М. Чайка. – К. : ЦУЛ, 20014. – 400 с.
6. Зарубіжна література ХХ ст./ О.М.Ніколенко, Т.П.Маєвська, В.О.Пашенко та ін. – К.: Академія, 1998. – 320 с.
7. Звідки береться конфлікт поколінь та як подолати цю проблему. – Електронний ресурс. Режим доступу: <https://alexus.com.ua>.
8. Конфлікт поколінь. Чому так рідкісні сім'ї, в яких його немає? – Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.kozaky.org.ua>.
9. Мельник А., Мельник Ю. Історія світової літератури та публіцистики. – Електронний ресурс. Режим доступу: <https://journ.lnu.edu.ua>.
10. Особливості спілкування представників різних поколінь в умовах сучасності: соціолінгвістичний аспект. – Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua>.
11. Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства : Підручник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних

закладів. – 2-е вид., випр. і доповн. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. – 448 с.

12. Ушакова І.М. Геронтопсихологія : підручник. – Харків: НУЦЗУ, 2014. –236 с.

13. Шкаруба Л. М., Шошура С. М. Історія зарубіжної літератури (від античності до Відродження) : Навчально-методичний посібник. – Миколаїв: ТОВ «Фірма «Іліон», 2009. – 268 с.

14. Blanca Busquets – Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.blancabusquets.cat/eng-libros>.

15. Downs I.I. Bridging the Gap: How Generations Communicate. Concordia Journal of Communication Research. – Електронний ресурс. Режим доступу: <https://digitalcommons.csp.edu/cgi/viewcontent>.

16. Spanish literature: the best works and writers. – Електронний ресурс. Режим доступу: <https://webcache.googleusercontent.com>.

17. Subrramaniam V., Razak N.A. Examining Language Usage and Pattern in Online Conversation: Communication Gap among Generation Y and Baby Boomers. – Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.sciencedirect.com>.

18. The Whys and Hows of Generations Research. – Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.pewresearch.org>.